

מישפטים

"הזרעים בְּדַמְעָה בְּרִינָה יִקְצְרוּ בֹּא יבֹא בְּרִינָה"

בנשיאות מו"ר הגאון ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל

עלון מס' 716 שנה ט"ו העלון מוקדש לע"נ הרה"ג יעקב אדלשטיין זצ"ל - כ"ז שבט - כ"ג שבט תשפ"ה

999 ה'תשפ"ה

הפסק 999 ה'תשפ"ה

פנתחת הפרשה: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". וברש"י: 'ואלה המשפטים' - כל מקום שנאמר 'אלה', פסל את הראשונים, 'ואלה', מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני.

ישנו הבדל מהותי בין בתי הדין של ערכאות, לבין בית הדין היהודי. בתי הדין של ערכאות שופטים על פי אוסף של חוקים ודינים שהם הסכמות חברתיות לפי רוח הזמן והמקום, ועל כן נתונים הם לשינויים. אך דיני ישראל מאת הקב"ה נותן התורה. כל חוקי הדין התורני הם חלק מתר"ג מצוות התורה, ולכן הם נצחיים ואינם נתונים לשינוי.

עוד בטרם מעמד הר סיני נצטוו ישראל במרה על הדינים - "שם שם לו חק ומשפט" - 'משפט' אלו הם הדינים שבין אדם לחבירו וזאת על מנת לקיים חברה. משום שבכדי לזכות למתן תורה היה עליהם להיות באחדות, בלב אחד, בשלום ואהבה, אחווה ורעות. השלום הוא היסוד עליו נשען כל בניין התורה, ולכן הקדים הקב"ה להודיע את המשפטים והדינים לפני שאר מצוות התורה, שהרי כל זמן שיש לאדם טענות ומענות ותביעות נגד חבירו, הרי שיש מחלוקת ושנאת חנם, וע"י שהולכים לבית הדין הכל מתברר מגיעים לאמת, ונגמרים כל המחלוקות. כמו שנאמר: "וְגַם כָּל הָעָם הָזֶה עָלָם לְמִשְׁפַּט וְלִדְיָן בְּשֵׁלוֹם (שמות יח, כג), ואם אין הסכמה באים למשפט ולדין תורה ולא יוצאים משם עד שנעשים רעים אהובים זה לזה.

התורה הקדושה מצווה אותנו: 'שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשֹׁבְטֶיךָ וְשֹׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפַּט צֹדֵק' (דברים טז, יח), תפקיד השופטים היה להציג את מערכת המשפט, ואת המשפטים בשער. להראות לעם איך הצדק נעשה, ומה הם משפטי האלוקים וחוקיו, וע"י זה היו מחנכים את העם כולו. אלו ערכים ומידות היו מוסרים לעם? צדק, אמת, שלום. לכן רבן שמעון בן גמליאל אומר: על ג' דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום (אבות א, יח).

לשלושה דברים אלו שאמר התנא יש מכנה משותף: כל אחד סובר שהאמת אתו, מצדיק מעשיו וסובר שכל מעשיו מושלמים ומי ידמה לו. כל אחד בטוח שהדין אתו ושהוא צודק, וכל אחד מבין את השלום באופן אחר. לכל אחד יש את הדרך שלו להשיג שלום. אומר רבן שמעון: דע לך שרק ע"י התורה הקדושה שעליה נאמר (תהלים "ט, י'): "מִשְׁפָּטֵי ה' אֱמַת צֹדֵקוֹ יַחְדָּו", אפשר לגשר בן הלבבות ולהשיג את האמת, המשפט והשלום האמיתיים שהקב"ה חפץ בהם.

שלמה המלך ביקש מהקב"ה שיתן לו לב מבין לדעת לשפוט בצדק את ישראל ולהבחין בשקר. מצא חן בעיני הקב"ה שהוא ביקש דבר זה ולא ביקש עושר גדולה וכבוד. הקב"ה מילא את בקשת שלמה ונתן לו חכמה רבה, שלא היה ולא יהיה חכם כמוהו להבין משפט. ובאותו היום זימן הקב"ה לשלמה המלך מעשה כדי להוכיח לכל העולם שאין חכם כמלך שלמה.

מעשה שבאו שתי נשים אל המלך שלמה. אחת מהן התחילה לספר: אנחנו שתינו גרות בבית אחד, אני ילדתי בן, ולאחר שלושה ימים גם היא ילדה בן, ואין איש אחר אתנו בבית. בלילה מת בנה, כאשר גילתה זאת, היא באה אלי, ובלי שארגיש לקחה ממני את בני החי, ואת בנה המת השכיבה בחיקי. קמתי בבוקר, ומיד ראיתי שהתינוק שהיה מת בחיקי אינו בני מחמד, אלא בנה, ואילו בני נמצא אצל...

"ותאמר האשה האחרת, לא כי בני החי ובגד המת, וזאת אמרת לא כי בגד המת ובני החי, ותדברנה לפני המלך. המלך שלמה חזר על דבריהן: "זאת אמרת זה בני החי ובגד המת וזאת אמרת לא כי בגד המת ובני החי", ואז מבקש שיביאו חרב, ואומר לחתוך את התינוק לשניים ולתת חצי לראשונה וחצי לשנייה. פתאום אחת מהן צעקה שלא יעשו זאת שנאמר:

"תנו לה את הילוד החי והמת אל תמיתהו", אך האשה השנייה אמרה: "גם לי גם לך לא יהיה גזר". ואז אמר שלמה לתת את התינוק לזאת שביקשה שלא יהרגוה, כי היא אמו האמיתית. וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלהים בקרבם לעשות משפט" (מלכים א' פרק ג'). ויש לשאול, היכן כאן החכמה הגדולה שעשה המלך שלמה? ממה כולם התפעלו? אלא שעל פי המלבי"ם היתה כאן חכמה עצומה: שלמה המלך התבונן בדבריהן ושם לב שהראשונה אמרה בני החי ובגד המת, כלומר היא הקדימה בדיבורה את הבן החי, ואילו השנייה אמרה: לא כי בגד המת ובני החי, שהקדימה בדיבורה את הבן המת. שלמה המלך הבין בחכמתו שהאדם יקדים תמיד מה שהוא העיקר ויאחר את הטפל, ולפי זה, האשה שדקדקה להקדים בלשונה 'בני החי', עיקר מגמתה שיהיה החי בנה, ואילו זו שהקדימה בלשונה 'בגד המת', עיקר מגמתה שיהיה המת בן חברתה, ולא שיהיה החי בנה. כאשר שלמה חזר על דבריהן, הוא הדגיש את שינוי הלשון, ובכך רמז שהוא כבר יודע להכריע את הדין, אך מכיוון שאין זו טענה ניצחת, הוא הוכיח את הצדק באמצעות התרגיל הפשוט עם החרב. אז הבינו כולם את חכמתו הגדולה, שידע עם מי האמת עוד לפני התרגיל שעשה.

משפטים - תוכן ענייני הפרשה

- א. הלכות עבד עברי, עבד נרצע, ואמה עבריה (כא א-יא).
- ב. משפט רוצח במזיד וגלות רוצח בשוגג לעיר מקלט.
- ג. עונש החובל באביו ובאמו, הגונב נפש, ומקלל אביו ואמו.
- ד. תשלומי אדם שהזיק (נזק, שבת, ריפוי, צער ובושת), דיני ממית עבדו, דין דמי וְלָדוֹת, ויציאת עבד כנעני בשן ועין שהשחית אדונו.
- ה. דיני שור תם ושור מועד שהרגו אדם, עבד ובהמה, חיוב החופר בור או המסיר כיסוי בור בתשלום נזקי הבור.
- ו. דיני הגנב, ותשלומי הגונב שור ושה (כפל) וטבחו או מכרו (ארבעה וחמשה).
- ז. דיני תשלומי נזקי בהמות בשן ורגל ונזקי האש.
- ח. דיני השומרים ושבועתם: שומר חנם, שומר שכר, שואל ושוכר.
- ט. דיני המכשף ועובד עבודה זרה (כב, יז-יט).
- י. איסור לצער גר, אלמנה ויתום בדיבור ובמעשה, והעונש.
- יא. איסור למלווה לנהוג כנושה, איסור רבית, ודיני משכון.
- יב. האיסור לקלל (כל אדם, ובודאי שלא את החשובים יותר ממנו שבעם ישראל).
- יג. שלא לאחר נתינת תרומה ביכורים ובכור.
- יד. איסור טריפה (ונתינתה לכלב - כהכרת הטוב) איסור קבלת לשון הרע.
- טו. הלכות עדות, והלכות הסנהדרין.
- טז. השבת אבידה, איסור שקר, ואיסור קבלת שוחד.
- יז. אזהרה נוספת שלא ללחוץ את הגר.
- יח. מצות שמיטה, ואיסור הזכרת ונתינת כבוד לעבודה זרה.
- יט. שבת, פסח, ביכורים, וסוכות. איסור בשר בחלב.
- כ. הבטחות ה' בכיבוש ארץ ישראל, וברכותיו אם ישמרו את התורה.
- כא. פירוט סדר קבלת התורה - נעשה ושמע, ברית התורה. עליית משה רבינו להר סיני לארבעים יום.

לקט נאמרים מתוך 'אלקטה באמרים'

"אם המציא תמצא בידו..." (כ"ב, ג) - סיפור

היו אלו ימי ההתבודדות של רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, הסבא מנובהרדוק, הימים שקדמו להנהגתו בקודש בשער בת רבים. בימים אלו נוהג היה רבי יוסף יוזל להתבודד עם קונו ולשקוד על התורה ועל העבודה במשך ימים, שבועות וחודשים, ואז היה נוסע בחשאי לעיירה מרוחקת, מייסד בה ישיבה, מושיב בה רב וממנה לה מנהל, ובראותו שהישיבה מתנהלת כסדרה - היה שב למקומו. כך נהג פעמים רבות. את מעשיו אלו היה הסבא עושה בחשאי גמורה, ואפילו בני ביתו והמקורבים אליו ביותר לא ידעו עליהם מאומה. רק כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה, והסבא ומקורביו גלו לרוסיה, נודע לתלמידיו כי זה לא מכבר ייסד הסבא ישיבות רבות בערים לא מעטות, בבאדס ובברדיטשוב, בבאברויסיק ובפעטרקוב, ועוד כהנה וכהנה.

המעשה הבא, שאירע באחת בנסיעותיו אלו והתמשך שנים רבות אח"כ, מלמדנו על המושג 'דין פרוטה כדין מאה'. הדבר אירע בעיירה מרוחקת, בה התכונן רבי יוסף יוזל לעשות את השבת. שכנו לחדר באכסניה בה התגורר באותה עת היה יהודי נכבד, תושב מוסקבה הבירה. בערב שבת, בעיצומן של ההכנות לקראת כניסת השבת, פנה הסבא אל שכנו וביקש ממנו בנימוס את המברשת שברשותו, כדי שיוכל להבריח בעזרתה את בגדיו. הלה נעתר ברצון ורבי יוסף יוזל אחז במברשת והעבירה על בגדיו כששפתיו ממלמלות 'לכבוד שבת קודש, לכבוד שבת קודש'. דקות מספר חלפו, ורבי יוסף יוזל, שסיים להשתמש במברשת, ביקש להשיבה לבעליה, אפס, השכן נעלם מן החדר! בירור קצר העלה כי הלה עזב לפני רגעים ספורים את האכסניה ושם פעמיו אל בית הכנסת המרכזי. בלית ברירה הניח רבי יוסף יוזל את המברשת בארון, ופנה אף הוא אל בית הכנסת, כשהוא מתכנן להשיב את החפץ לבעליו מיד עם צאת השבת. דא עקא, כאשר שב רבי יוסף יוזל אל האכסניה במוצאי שבת, התברר לו כי שוב הקדימו שכנו, והפעם בנסיעה אל ביתו! השכן עזב את האכסניה לפניו מועדות למוסקבה, כך נאמר לו. צער גדול מילא את ליבו של רבי יוסף יוזל. הנה, בידי נשארה מברשת שאינה שלו, והדרך לאתר את בעליה אינה פשוטה כלל וכלל! מוסקבה הרחוקה מאכלסת בתוכה מיליוני בני אדם, וכיצד ימצא ביניהם את אותו יהודי, בעליה של המברשת השכוחה? במשך שנים מנסה היה רבי יוסף יוזל לברר אודות בעליה של המברשת, ותדיר היה חוקר ודורש אצל אנשים שבאו ממוסקבה: 'האם ידעתם את פלוני?' אך איש לא ידע להשיבו.

חלפו שנתיים, שלוש וחמש, וכעבור שבע שנים עשה רבי יוסף יוזל את דרכו ברכבת, ובכיסו המברשת... ואז, הבחין רבי יוסף יוזל, כי היושב לצדו - יהודי הוא. 'מאין מר?' פנה בשאלה, והלה השיב 'ממוסקבה'. אח, לו רק ידע כמה התרגשות תעורר תשובתו בלבו של הסבא מנובהרדוק... 'ממוסקבה?' חזר הסבא על התשובה הקצרה. 'אכן כן' השיב היהודי. 'את פלוני, האם הנך מכיר?' נקב הסבא בשם בעל המברשת. חיוך קל עלה על פניו של הנוסע: 'שכני הוא!' הסבא האזין, ויפג ליבו כי לא האמין... ידו הרועדת נשלחה אל הכיס הפנימי של המקטורן, המברשת נשלפה בזהירות, והסבא פנה אל היושב לצדו בתחינה: 'אנא מכס, מסרו את המברשת לפלוני, שלו היא ולפני שנים שאלתיה ממנו. אמרו לו, כי מודה אני על השימוש, ומבקש מחילה על שנתעכבתי מלהחזירה עד עתה...' [דרך עץ החיים]

* נסמכה פרשת יתרו לפרשת משפטים ללמד 'היו מתונים בדין', ושלא יפסע הדיין על ראשי עם קדוש (כלומר, שלא יעבור בין האנשים שיושבים, שנראה בכך כפוסע על ראשיהם). (סנהדרין ז: והביאור עיין כלי יקר שמות כ"א, א').

* 'נסמכה פרשת דיינין (משפטים) לפרשת מזבח (סוף יתרו), לומר שתשים סנהדרין אצל המקדש (ס"א "המזבח") (רש"י שמות כ"א, א').

* 'כשניתנה תורה לישראל, ואמר לו הקב"ה למשה 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִׂים לְפָנֶיךָ', מיד פתחו מלאכי השרת ואמרו: 'ברוך אתה ה'... אוהב צדקה ומשפט' (שיבולי הלקט' תפילה סי' י"ח).

* 'כיוונה תורה להתחיל הדין הראשון בעבד עברי, מפני שיש בו זכר ליציאת מצרים ומעשה בראשית... והזכיר בדינים דין עבד עברי ראשון, כשם שהזכיר בעשרת הדברות 'אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים', דיבור ראשון... אחר שהשלים דין עבד עברי... התחיל בדין רציחה. כנגד דיבור ראשון שבלוח שני (רבינו בחיי כ"א, ב' ו"ב).

* "הורתה התורה כי האיש והאשה הם גוף שלם ואחד. ובצרתו לה צר, אף שאינה נמכרת עמו... הואיל והם כגוף אחד וצר לה עבודתו, היא כהיתה בעבודתו. לכך 'וְיִצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ', כי מקדם אף היא הייתה בעבודת" (תפארת יהונתן כ"א, ג).

* ציווה הקב"ה לבני ישראל לפני תחילת י' המכות (שמות ו', ג) על פרשת שילוח עבדים (קיבלו עבד עברי לקיים מצוה זו לעתיד) (ירושלמי ר"ה ג-ה).

* צִוְּתָה התורה שילקה אבר החוטה ששמע המצווה ועבר עליה, שילקה ע"י האדון אשר בחר בו, כדי שיתבאר מזה כי הוא ואדונו - שניהם יחדיו כעבד כאדונו - מוזהרים בעבודת האדון העליון יתברך, אשר לו כל הממשלה והאדנות. לא לבשר ודם... ואמר זה כנגד מה שהתנכר אדנות מידת הדין, שהייתה מכת בכורי מצרים להציל את ישראל מעבודתו. וחזר ופירש עוד 'וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדָּלֶת או אֶל הַמְּזוּזָה', כנגד מה שהתנכר אות הדם שעל הפתחים 'וְנָתַנּוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמִּשְׁקוֹף', שבו יצאו ישראל מעבודת לחרות. לכך 'וְרָצַע אֲדָנָיו אֶת אֲזָנוֹ, ויוצא דם ממנו...

ונקרא שם הכלי 'מִרְצָע' והוא בגימטריא ת' - 400, כי הוא כנגד מה שרצה להוסיף על עבודת ארבע מאות שנה של מצרים' (רבינו בחיי שמות כ"א ו').

* הקב"ה ציווה לרצוע עבד עברי, כדי שהרואה שעובד הוא כ"כ הרבה, לא יטעה לחשוב שהוא עבד כנעני (חזקוני כ"א, ו').

* החמיר במיתת המקלל (אביו ואמו) יותר ממיתת המכה, מפני שחטא הקללה מצוי יותר. שהכסיל, כאשר יכעוס והתקצף, וקילל במלכו ובאביו ואמו תמיד כל היום. והעבירה כפי מציאותה תמיד, צריכה ייסור גדול. או, מפני שיש בקללה חטא גדול יותר, שהיא בהזכרת ה' (רמב"ן שמות כ"א, ט"ו).

* החמירה התורה בקללת אב ואם מהכאתם, כי המכה מתעלם מהשגחת ה', אך המקלל בשם ה' זוכרו ומבקשו שיעזרהו במעשו החמור. ועוד שהמכה מתנהג כבהמה, אך המקלל מתנהג כאדם וחמור מעשהו יותר (תפארת יהונתן כ"א, ט"ו).

בינתיים לא נמצא לב מתאים כבר שבעה חדשים, אך מצבה הוטב בצורה ניכרת ובטיפול מאוזן.

שאלתה הובאה לפני הגר"י זילברשטיין שליט"א: האם מותר לי לבטוח בה' יתברך ולומר 'אם הקב"ה רוצה, הוא יכול לרפאותי גם עם הלב המקורי שנתן לי'? האם מותר לי ללמוד מהסיפור על הגרא"ז מלצר זצ"ל, שבזמן אירוסיו התגלו בו סימני מחלת שחפת, וכלתו שאלה את החפץ חיים זצ"ל, וברכה ואמר לה: בתי, אם הקב"ה רוצה - הוא יכול לתת חיים ארוכים! וכך חי עד שיבה טובה?

וכך ענה לה הגר"י זילברשטיין שליט"א: הצעתי את השאלה לפני מו"ר חמי הגר"ש אלישיב, והשיב: צריכים לבקש מהרופאים שיסבירו תופעה זו. איך זה שהחולה מרגישה כעת טוב, לעומת מצבה הקשה עד כה? ואיך זה שלמרות השינוי לטובה, הם אומרים שהיא חייבת השתלה? והיה אם ישיבו תשובה הגיונית שתתקבל גם על דעת רופאי לב מומחים (שאינם מנתחים) - מצוה על החולה להסכים. ואם הרופאים לא יסבירו זאת - הרשות ביד החולה לסרב להשתלה. ואם לדעת הרופאים יחיה יותר משנה גם בלי השתלה - אין החולה חייב לעבור את ההשתלה.

ונוסיף שאין במקרה לעיל המלצה חלילה לחולה כזה או אחר, אלא כל מקרה לגופו של עניין, ויש להיוועץ עם טובי הרופאים ולעשות שאלת רב במידת הצורך.

"רק שבתו יתן ורפא ירפא" (כא, יט)

האם בזמננו מותר לחולה להתרפא ברפואות שנזכרו

בגמרא? - מובא בגמרא (בבא קמא פה:): "וְרַפְאָא יְרַפְאָא" - מכאן

שניתנה רשות לרופא לרפאות.

הנה מצאנו בהרבה מקומות (שבת ס"ז. וכן ק"ט וכן ק"י, גיטין ס"ח וכן ס"ט וכן ע') דפים מלאים של רפואות לכל מיני מחלות שונות ומשונות. האם בזמננו אפשר להשתמש ברפואות שנזכרו בגמרא, או שיש איסור להשתמש ברפואות אלו.

הנה מובא בתוספות (מו"ק י"א. שהרפואות שבש"ס אינן טובות בזמן הזה, שנשתנו הטבעיים), וברבי עקיבא איגר (שבת ס"ז). מביא בשם המהר"ל (בליקוטים שבסוף הספר) 'אמר לנו מהר"ל, כל הרפואות שבכל התלמוד אסור לנסות אותן, משום שאין אדם יכול לעמוד על עיקרון, וכי לא יעלו בידם - ילעגו וילגלו על דברי חכמים, מלבד מה שמובא בגמרא (שבת ס"ז):

מי שיש לו עצם בגרונו מביא מאותו המין, רוצה לומר מאותו מין עצם, ויניחו לו על קודקדו ויאמר הכי חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד, והלחש הזה בדוק ומנוסה, לכן אותו לבד מתירו, ולא אחד יותר.

וה"ם של שלמה' (חולין פרק ח' ס' י"ב) כתב שיש חרם מהקדמונים שלא להשתמש ברפואות שנזכרו בגמרא, כדי שלא להוציא לעז על החכמים הקדמונים, ולא ידעו שיש שינוי במקומות וכל שכן בזמנים שהדורות פוחתים והולכים, ואם הראשונים כענקים אנו כיתושים.

וב'חוות יאיר' (ס' רל"ד) כתב: שאלתי פי רופא מומחה ולמדן מופלג איך יכתבו מתוך ספרי רפואות הישנים רפואות מורכבות במידה ובמשקל לדורות תשי כח הללו, והשיב לי כי באמת לרופא מומחה ומובהק חרפה היא וקלון לעשות כך, ומכל מקום אין כאן קושיא כי בערך חולשה מקבל הרפואה מכחו, כך חולשת כח העשבים והשורשים והפרחים ובעלי חיים והדומים וסגולתן כי האדם ניזון וחי מהם וכח עולם הקטן נתלה בגדול. [מעדי אשר]

"רק שבתו יתן ורפא ירפא" (כא, יט) - סיפור

מפסוק זה למדו חז"ל בגמרא (בבא קמא פה:): שניתנה רשות ביד הרופא לרפאות.

ואמר רבנו ה'אבן עזרא': "וְרַפְאָא יְרַפְאָא" - לאות שנתן רשות לרופאים לרפא המכות והפצעים שיראו בחוץ. רק כל חולי שהוא בפנים בגוף ביד ה' יתברך לרפאותו.

יחד עם זאת, מאחר שהרופאים הם רק בשר ודם, לעיתים התרופות שלהם גורמות לבעיות אחרות, ואמר על כך הגר"ח קנייבסקי זצ"ל שדבר זה רמז מכפילות הלשון בפסוק "וְרַפְאָא יְרַפְאָא" - שגם הרפואה שלהם צריכה רפואה.

לכן אין חולק על כך שהכתובת הטובה ביותר לכל חולה היא ריפוי בידי רופא כל בשר - הקב"ה, אשר הוא מפליא לעשות ומסוגל להחלים את החולה הקשה ביותר ממחלתו החשוכה ללא שום סיבוך.

חולה אנוש, אשר כל הרופאים נואשו מלמצוא מזור למחלתו, הגיע אל רבו הצדיק רבי מרדכי מנישכזי זצ"ל והתחנן לישועה. "מה עשית לצורך העניין? התעניין הרב. "הלכתי לגדולי הרופאים", השיב החסיד, "אולם כל נסיונותיהם לרפא אותי עלו בתוהו".

שאלו הרב: "ואצל הרופא מאניפולי כבר היית?" החסיד הופתע לשמע הדברים משום שאניפולי הייתה עיירה קטנה ולא היה סביר שרופא גדול יתגורר בה, אולם החסיד לא הרהר אחר רבו. תיכף ומיד שכר כרכרה ומיהר לנסוע לשם.

כשהגיע לאניפולי, שאל החסיד עובר אורח יהודי: "היכן מתגורר הרופא הגדול?" אמר לו האיש: "בעיירה שלנו אין רופא גדול ואף לא רופא קטן". שאל החסיד: "אם כן אמור לי בבקשה, היכן מתגורר החובש?"

האיש משך בכתפיו והשיב: "אין כאן לא רופא ולא חובש, לא פרמדיק ולא אחות, לא חדר מיון ולא מרפאה..."

החסיד התפלא ושאל: "אם כן, מה עושים התושבים כשאחד מהם חולה חס ושלום?" אמר לו המקומי: "וכי מה אנו יכולים לעשות, אין לנו אלא להתפלל אל ה' יתברך, רופא כל בשר, ולבטוח בו שיושיענו".

חזר החסיד אל רבו וסיפר לו שהיה באניפולי ושם אין שום רופא ואף לא חובש. שאל אותו הרב: "אם כן מה עושים התושבים כשאחד מהם חולה חלילה וחס?" ... "הם פונים לקב"ה", השיב החסיד, אמר לו הרב: "אל הרופא הזה התכוונת!" (ומתוק האור)

איש אחד היה צריך לעבור ניתוח, ואשתו קראה תהלים לרפואתו בחדר ההמתנה, לפתע מופיע החולה מבוהל וחיוור ליד אשתו. "מדוע ברכת מחדר הניתוח?"

שאלה האשה, אמר החולה: "האחות לחשה: אל תתרגש, תהיה רגוע, תהיה חזק, הניתוח פשוט וקל..."

אמרה האשה: "אז מה? היא בסך הכל אמרה לך דברי עידוד וחיזוק". אמר החולה: "אבל היא לא אמרה זאת לי, אלא למנתח..."

"רק שבתו יתן ורפא ירפא" (כא, יט) - סיפור

מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות - רשות או חובה?

מעשה בחולת לב, אשר שריר הלב נחלש אצלה בצורה משמעותית, והדרך היחידה להציל את חייה הינה בהשתלת לב. אך, החולה מסרבת לעבור את ניתוח השתלת הלב, בשל ביטחונה בה' יתברך.

ואפילו אם מהרס ופוחת ממנו דבר מועט וזעיר כמו האות "אלף", ממילא מאותיות "א.מ.ת" נשאר רק אותיות "מת". **הבעל שם טוב** הקדוש היה דורש את הפסוק: "אמת מארץ תצמח" - ראשי תיבות **אמת**. שאפילו אם יקברו את האמת ויכסו אותה הרי שהיא צצה ועולה וסופה של האמת לנצח, ולעולם אין מפסידים מן האמת. והקשה: אומרים 'אמת מארץ תצמח', מאחר והיא צומחת על הארץ כמו חיטה ושעורה, א"כ למה קשה להגיע לאמת ולהדבק במידה זו? ותירץ שאמנם האמת צומחת מהארץ, אבל בשביל לאסוף אותה צריכים "להתכופף" קצת. ולזה לא כולם מוכנים.

"מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחַק" (כ"ג, ז) - סיפור

פירש הספורנו: מכל דבר שיוכל לסבב שקר, כששנינו: 'הווי זהיר בדבריך שמא מתוכם ילמדו לשקר'. שזהירות מלגרום לרעהו לשקר נכללת בציווי 'מדבר שקר תרחק', כפי שכתב רבי יהודה החסיד (ספר חסידים תתרסב): אם תראה בני אדם מתלחשים ואתה חפץ לדעת מה מתלחשים, אל תשאל להם, פן תעשה אותם שקרנים, שאילו היו חפצים שתדע - היו אומרים לך, ועתה שאין חפצים שתדע - יגידו לך שקר. אמרו בגמרא (סוכה מו): לא יאמר אדם לילד קטן שייתן לו דבר ולבסוף לא ייתן לו, שע"י כך הקטן ילמד לדבר שקר, שנאמר (ירמיהו ט, ז) 'למדו לשונם דבר שקר'. פעם הגיעו עסקנים אל הגר"ש אלישיב זצ"ל עם בקשה לא שגרתית: יש תלמיד חכם שהעלילו עליו עלילה שפלה והמטרה עצרה אותו. ברצונם לארגן הפגנה גדולה שתיאלץ את המשטרה לשחררו, ומבקשים שהגר"ש יחתום על השתתפותו בהפגנה, וע"י זה מובטח שרובות אנשים יגיעו להפגנה, ואז המשטרה לא תוכל להשתלט על המצב, ותיאלץ לשחרר את העצור מכלאו. השיב הגר"ש זצ"ל: כיצד אוכל לחתום על השתתפותי בהפגנה, כשיודע אני שבאמת לא אוכל להגיע בשל חולשתי?! ואף שהדבר הוא לטובת העצור, אבל צריך לדעת שלא ייתכן שמשקר ייצא דבר טוב! [הגר"ש זילברשטיין שליט"א]

"מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחַק" (כ"ג, ז) - על אמת ושקר

אומרת המשנה (אבות א, יח): רבן שמעון בן גמליאל אומר: על ג' דברים העולם עומד - על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר (זכריה ח, ט"ז): 'אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם שְׁפָטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם'. כתוב בספר 'מנורת המאור' (פרק ל"ה): לא נברא העולם אלא במידת אמת. וזה נרמז בסופי תיבות של תחילת וסיום מעשה בראשית: "בראשית ברא אלוקים" - סופי תיבות 'אמת'. וכן בפסוק: "אשר ברא אלוקים לעשות" - סופי תיבות 'אמת'. ללמדך שכל מה שנברא בששת ימי בראשית עומד על האמת.

האותיות ש.ק.ר אינן מסודרות כסדר אותיות ה-א"ב, לרמז שהרשעים הם הפוכים ומעשיהם הפוכים ונידונים בהפיכה כמהפכת סדום ועמורה. אולם אותיות א.מ.ת. הן כסדרן, מפני שהצדיקים דוברי אמת בלבם, עוסקים בתורת אמת. הם אמת ומעשיהם אמת ועצתם אמת ומתקיימת, כמו שכתוב 'וְעֵצַת ה' היא תְקוּם' (משלי י"ט, כ"א).

הגמרא שואלת (שבת קד): מדוע אותיות 'שקר' הן שלוש אותיות קרובות, ואילו אותיות 'אמת' מרוחקות (זו בתחילה זו באמצע זו בסוף)? לומר לך שהשקר מצוי בעולם, אך האמת אינה מצויה. ומדוע 'שקר', כל אות שבו עומדת על רגל אחת, ואילו אמת הבסיס שלה רחב? מפני ששקר אינו עומד, ואילו האמת עומדת וקיימת לעולם, ומקיימת את העולם. על כך נאמר 'השקר אין לו רגליים', ונאמר ברמז: "אֵתֶם נִצְבִים" - אתם אותיות 'אמת' שיש לה קיום ויציבות.

התורה כאן מצווה אותנו: "מדבר שקר תרחק". בכל התורה כולה לא מצינו בשום עבירה איסור הרחקה, כמו שמצינו במידת השקר. וזאת להורות לנו על ההרחקה והבריחה הגדולה שצריך לברוח מהשקר. ועוד באה לרמוז שע"י מידת השקר מתרחק האדם מהקב"ה שמידתו וחותרו - אמת. ולמה דווקא האמת היא החותם של מלך מלכי המלכים הקב"ה? מפני שבכל המידות הטובות יכולים לנהוג בהן רק בדרכי חיקוי ותו לא. מידה אחת לא ניתנת לחיקוי והיא האמת, כי אחרת הרי היא שקר.

אומרים חז"ל (מסכת שבת נ"ה): שאמר רבי חנינא: **חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת!** והנה, ה'חפץ חיים' ביאר שהתיבות והאותיות שבחותמת הן הפוכות (כמו שרואים מול המראה).

מי שאינו מנוסה ב'כתב רא', אינו מצליח לקרוא את האותיות, אך לאחר שמחתימים את החותמת על נייר, אז כבר כל אחד יכול להבין. בדומה לזה גם האמת האלוקית, מלמעלה על פני השטח נראה הכל כבלתי ישר, דברים שונים נראים תמוהים, ללא סדר ותיאום, ללא הבנה, ויש קושיים ותמיהות, ואילו במציאות אין הדבר כן. כשבוחנים את החותם האלוקי על גבי מסמך הבריאה, פתאום כל האותיות ניתנות לקריאה. וכל התופעות מדויקות ומושלמות, וכל היקום כולו מפגין את חותמו של הקב"ה - אמת.

הגמרא (סנהדרין זז) מספרת על רב טביומי שאם היו נותנים לו כל כסף והון שבעולם לא היה משנה מדיבורו, פעם אחת נזדמן רב טביומי לעיר ששמה קושטא, שם כל אנשי המקום היו אנשי אמת ולא שינו בדיבורם, ומעולם לא היה מת אדם קודם זמנו באותה העיר. נשא רב טביומי אשה מבנות המקום ונולדו לו שני בנים. יום אחד היתה אשתו חופפת את ראשה, באה השכנה ונקשה על הדלת ושאלה אם אשתו נמצאת בבית. סבר רב טביומי שאין זה דרך ארץ שתכנס עכשיו השכנה, ולכן אמר לה שאשתו אינה כאן (הוא התכוון לומר שאינה כאן בחדר עמדי, ולא לשקר גמור).

אולם כיוון שאפשר היה להבין מדבריו שאינה בבית כלל, היה בזה אבק שקר ומיד מתו שני בניו. באו אנשי המקום ואמרו לו: במחילה מכבודך, צא מהעיר ואל תגרה בנו את מלאך המוות.

המהרש"א שם כתב שבעיר קושטא לא מת אדם קודם זמנו, מפני שחותמו של הקב"ה אמת ובו קיים את העולם. אדם שמשנה בדיבורו, מקלקל את חותם המלך וקיומו של העולם,

בברכת התורה רוץ ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: יעקב ישראל בן גלית נפתלי בן רויה: אברהם בן שמעה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעימה: רויה בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כתון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה. **זיווג הנגון:** ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זהבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אירק בן חיה: שלי בת חיה

<p>לרפואת: הרב מיר יסיים בן כמסנא שליט"א אהרון בן רויה: משה בן רויה מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן גר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אוטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שרדה רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה: וחסנה בנות תרן יפה: תהלה בת סיון</p>	<p>לזרע של יקימא: יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מונה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רינה: עדי בת מזל מאיר יעקב בן רחל: דניאלה בת עופרה אושר בת אורנה: מירי בת סוזן</p>
--	---

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים